

ТРАВЕНЬ 2022/2023 р.

9

ВЕСЕЛКА

ЩОМІСЯЧНИЙ ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

ТРАВЕНЬ

А чим же місяць травень
Поміж братами славен?
Іде і весело співа,
Дощами землю полива,
Святковими піснями
І громом над полями.
Не з лійки-поливалки,
А з грозової хмарки...

Валентина Зорік

Казковий травень

Заблукав веселий травень
У верби пухнастих віях,
Молоді шовкові трави
У промінні коси миють.
Дуже хочеться й малятам
Разом з травнем заблукати.
Вітерець біжить завзято
Їх під сонечком шукати...
Під співочим теплим небом
У квітках танцюють бджоли,
А повітря пахне медом –
Так казково все навколо!

Ніна Калюжна

В саду

Білим цвітом-первоцвітом
Все покритися в саду,
І стежками ходить вітер,
Грає пісню на дуду.
А до нього урочисто
Озиваються пташки,
Перше листя, мов намисто,
Вигаптовує гілки.

Євген Гуцало

Без дороги ходить дощ

- Звідки дощ іде?
- Із неба!
- Де іде той дощ?
- Де треба!

Без дороги ходить скрізь –
через поле, через ліс.

- А чи є у нього ноги?
- Та нащо дощеві ноги,
коли ходить без дороги!

На обкладинці журналу
ілюстрація художниці Тетяни
Житнян.

Валентина Зорік

Вклоняюсь низько

Матусю, любя, ти – моя країна,
Це ти – зігріта сонечком земля,
Я ж паросточок твій, твоя дитина,
Що серце материнська звеселя.
У погляді твоїм, моя рідненька,
Пестливим саявом тішать промінці,
Тобі в вклоняюсь низько, любя ненько,
За теплі руки і за очі ці!

«В усіх народів світу існує повір'я, що той, хто забув звичаї своїх батьків карається людьми і Богом. Він блукає по світу, як блудний син, і ніде не може знайти притулок та пристановища, бо він загублений для свого народу».

(Олекса Воропай (1913-1989) – український етнограф, фольклорист, мемуарист, письменник).

Чи знаєте ви, що...

Дмитро Павличко

Дядько дощ

Дядько дощ стоїть за лісом –
Неба велетень сяга.
Він сміється, мов залізом
Дудонить: – Га-га! Га-га!

Одягнувся, мов на свята,
Запорозький в нього шик:
Тучі шапка сивувата,
Блискавки червоний шлик.

Довжелезні срібні вуса
Люто вітер розвіва.
І тремтить пшениця руса,
І втіка за горб трава!

На Закарпатті розквітла Долина нарцисів. Долина нарцисів розташована в урочищі Кіреші у Хустському районі, поблизу міста Хуст. На площі 257 гектарів росте понад 400 сортів рослин. В урочищі можна побачити унікальні дикі нарциси, які ніде більше в Європі не збереглися. Багато видів занесені до Червоної книги.

Марійка Підгірянка

Весняний дощ

Хоч опохмурніє небо весняне,
Хоч обіллється дощем рясним,
А тільки сонце з туману гляне –
І вже веселка цвіте над ним.
Знов веселково сяють квіти
На чисто вмитій дощем землі.
Знов вибігають гуляти діти
І знов щебечуть пташки в гіллі.

Розмалюй.

Українська дівоча збірна з математики виборола звання найкращої європейської команди на щорічній European Girls' Mathematical Olympiad у Словенії. Всього в Олімпіаді брали участь 213 конкурсантів тз 151 команд з країн Європи.

У СВІТІ КАЗОК

Завважимо, що чіткого окреслення між жанровими різновидами української народної казки немає, що, до речі, теж є особливістю, яка визначає етнічну складову саме української казки. Взаємопроникання одного жанру в інший, поєднання різноманітних тематик в одну цілісну оповідь – досить характерна риса національної приналежності фольклору нашого народу.

ЯК СЛИМАК З ЛИСОМ ЗМАГАВСЯ

(Українська народна казка)

Якось уранці виліз лис із своєї нори в лісі та й думає: «Сьогодні неділя, тож годилося б роздобути смачненький обід». Вибіг з лісу до озе-

ра Пурда та й засів на диких качок чатувати. А на озері тих качок плавало так багато, що в лиса аж слинка потекла, і ніяк він не міг діждатися, коли ті, нарешті, з води вийдуть. Тоді підкрався до самого очерету й заचाївся там. Та бун качок підплив до очерету, щоб забратися до своїх гнізд. Тут лис як скочить у воду і вже ось-ось був би вхопив качку, аж вона пурх угору, і хитрун піймав облизня. І так було йому цілий день. До вечора набридло лисові безталанне полювання, що йому й смачної качки відхотілося. Бродив він, никав сердитий

лугом і набрів на слимака. Та й каже йому: – Здоров, малий волоцюго! Куди це ти чимчикуєш? – Хочу до заходу сонця обійти озеро. Розреготався лис та й далі каже слимакові: – Ха-ха-ха! Я-то оббіг би, але ти?! І за три дні не подолаєш цієї дороги! А слимак йому: – Може, хочеш зі мною позмагатися? То давай! – Ну добре! Але якщо я оббіжу швидше за тебе, тоді з'їм тебе! Сливак же спокійно: – Згода! Лис зрадів і готовий уже був рвнутися вперед. Але слимак ще додав: – Перед тим як пустимося бігти, я полічу до трьох. Ти ставай попереду, а я побіжу за тобою, і побачиш, що я все одно буду перший! Жадібний і голодний лис зрадів, аж не встоїть на місці, тупцюється по піску й питає: – То вже можна? – Ще ні! – відповідає слимак. А приклеївся до лисячого хвоста, то тоді як закричить: – Раз, два, три, біжімо! Лис враз рвнувся з місця, біжить, біжить що є духу, а коли вже був у половині дороги, оглянувся назад себе, – слимака нема. Тут лис упав на землю, щоб передихнути, та й гукає: – Гей, слимаче, а де ти? – Я тут! Як почув те лис, як схопився, як побіг, скільки сили було

в ногах. Сонце вже зайшло і стало темно, коли прибіг лис на те місце, звідки почали вони змагатися. Дивиться, а слимака нема. На радощах він аж хвостом крутнув сюди-туди. А слимак відклеївся від лисячого хвоста і як закричить: – То це ти аж тепер прибіг? Я вже півтори години тут стою, чекаю тебе! Засоромився лис, опустив хвоста і подався голодний до своєї нори.

Євген Гуцало

Говорило мило з шилом

Говорило
мило
з шилом,
що у шила –
гостре рило,
а тому-то рило
в шила
дуже важко мити з милом.
Ну, а шило
з гострим рилом
дивувалося
із мила.
Дивувалося із мила,
що чіпляється до шила.

Говорило
шило
милу:
– Ох, вчепилося до шила.
Відчепись мерщій від шила –
не потрібне шилу
мило.

Не потрібне шилу
мило:
вік живе без мила
шило.
Вік живе без мила
шило –
й далі житиме без мила.

Анатолій Качан

Співучий сад

(Весняна пісня)

Вже півень на воротях кричить: «Ку-ку-рі-ку!
Воскресла абрикоса у нашому садку!...»
Навколо абрикоси під музику бджоли
Взялися ми за руки і пісню завели:
Погляньте – знову біля хати
Весна завітчана стоїть!
Благослови нас, рідна мати,
Весні ворота відчинить.
Навколо абрикоси танок водили ми,
А співом розвивали наш сад після зими.
Бо вже пора будити веснянкою усіх:
І яблуню, і грушу, і вишню, і горіх.
Погляньте – знову біля хати
Весна завітчана стоїть!
Благослови нас, рідна мати,
Весні ворота відчинить.

Почула пісню мати і вийшла у садок
З насінням чорнобривців, фіалок, нагідок,
З розсадою живої, квітучої краси.
А наш садок співає на різні голоси:
Погляньте – знову біля хати
Весна завітчана стоїть!
Благослови нас, рідна мати,
Весні ворота відчинить.
М а т и (речитатив):
– Благословляю вас – ідіть,
Весні ворота відчиніть!

Ніна Мудрик-Мриц

Бджілки

Квітує вишенька в садку,
Мов снігом вкрилася гілка,
Набрала з квіттячка медку
У глек маленька бджілка.

По вінця повен меду глек,
Нести його несила, –
На павутині край смерек
Усенький мед розлила.

Сміється квіттячко рясне:
– «Таке маля завзяте
Задумало весь мед саме
З усіх квіток зібрати!»

І знявся сміх на вишні всій,
Та бджілка не зважає,
Ось привела подружок рій,
Вже він між квіттям грає,

Вже повен бджіл увесь садок,
Пилок зняли над квітом, –
Зберуть медок для діточок,
Доспіють вишні літом.

Розмалюй.

Джмелина метушня

Чи зможе ти знайти Дзижчалика? Він єдиний із джмелів, у кого немає близючка.

З ПОШТОВОЇ СКРИНЬКИ

«Мистецтвом проти війни»

У Словацько-українському культурному та інформаційному центрі у Пряшеві відбулася виставка художніх творів, які виникли саме в обстановці російської агресії України. «Мистецтвом проти війни» – міжнародний мистецький проект, який є реакцією на вторгнення російських загарбників в Україну. Проект ініціював і його ґарантом є художник Мирослав Цаповчак.

Під час вернісажу публіка могла оглянути 32 картин із загальної кількості 85 робіт. Після пряшівської презентації виставку буде експоновано у польському Кросні.

Мирослав Довгань: «Козак Василь».

Виставку «Мистецтвом проти війни» відкрили (зліва) голова Центральної ради Союзу русинів-українців СР Павло Богдан та художник Мирослав Цаповчак.

Володимир Верховень Мамині очі

Ясні. Замріяні. Бездонні.
Як молодого неба даль.
Тривожні. Втомлені. Безсонні.
В них веселинка і печаль.

В задуми вічному полоні –
вечірній час, чи рання рань.
Безгрішний лик. Мов на іконі.
Марія Божа! Тільки глянь!

Життям натруджені долоні
підперли срібно-сиві скроні.
Охриплий півне, не горлань!
Дай заступити від циклонів
ці два озерця безборонні –
надій цвітучих і страждань.

Іван Малкович Маленькому козакові

Понад Дніпро гуде метро –
і рибоньці не спиться,
і журиться старий Дніпро,
і сон Дніпрові сниться.

що є у водах дивна Січ,
де рибки з окунцями
видзвонюють як день, так ніч
дзвінками шабельками.

Вони готуються на бій
із ворогом пузатим,
що позабруднював Дніпро
Чорнобилем проклятим.

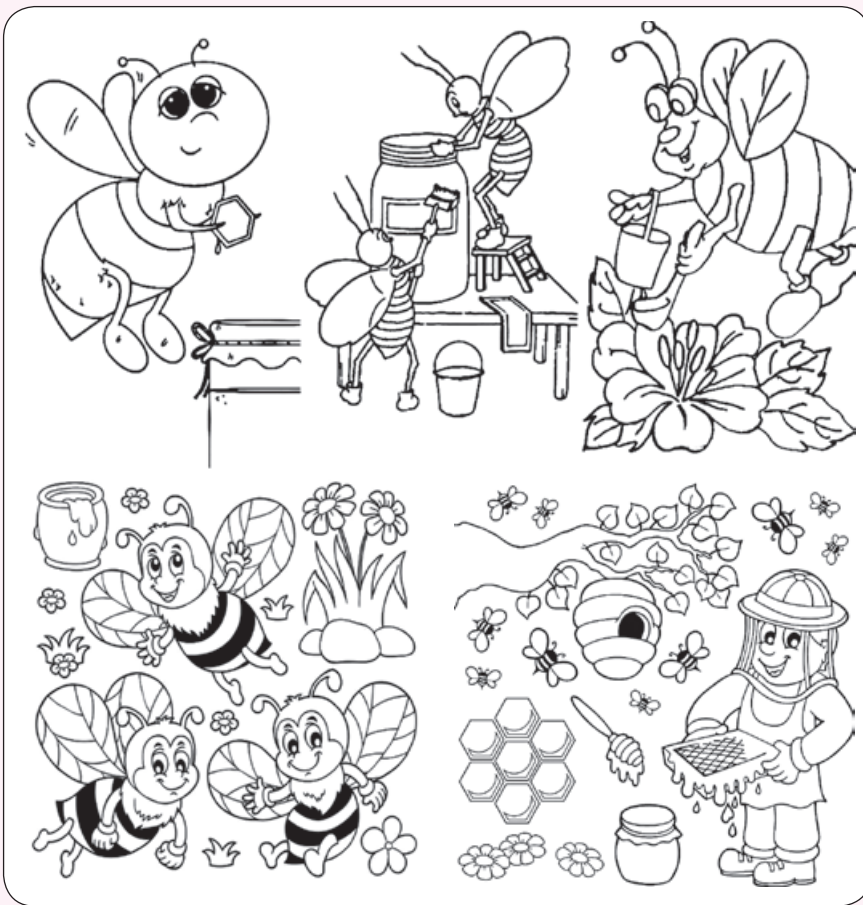
Бо знай, моя дитино, знай –
ти знати це повинна:
Дніпро для рибок – рідний
край,
це їхня Україна.

Тепер тебе питаю я,
мій хлопчику чудовий:
чи гостра шабелька твоя,
чи коник твій готовий, –
щоб захистити ліс від сліз,
і хвору нашу річку,
і те подвір'я, де ти зріс,
і зайчика, й лисичку!..

Ну що ж, я бачу, ти козак,
ти справжній лицар, сину,
ти переможеш посіпак,
ти вславиш Україну!..

А поки – спатоньки лягай,
моя дитино красна,
та ще матусю попрохай,
щоб коника попасла.

Розмалюй.

Андрій М'ястківський **Неня**

- Ану, Андрійку, повідай нені, що ти бачив у гаю, - сказав дідусь Демид.

- Якій нені? - питає Андрійко. - Де вона?

- А он збирається вечерю нам варити.

- Так то ж мама.

- Вона і мама, і неня.

- Мамо, ти неня? - допитується в мами Андрійко.

- Так, синочку, - усміхається мама.

- А чому? - дивується хлопчик.

- Щоб гарно було. Коли діти люблять маму, називають її ненею... Ти мене любиш, Андрійку? - питає мама.

- Люблю, нене, бо ти моя, бо ти добра.

Степан Жупанин

Початок медоносу

Медонос весняний
Розпочався нині.
І гудуть невпинно
Вулики бджолині.
А дідусь між ними
Ходить на світанку,
Слухає, як бджоли
Дзумкають веснянку.
Бджоли дідусеві
Бороду обсіли,
Думали: то перший
Цвіт весняний білий!

Степан Жупанин

Світле озерце

У грайливому озерці
Плавають хмаринки,
Там верхи свої купають
Буки і ялинки.
І дзвіночки прибережні
Дивляться у нього,
Навіть місяць не минає
Озера гірського.
Глянь на тихі, лазурові,
Кристалеві води.
Це озерце у Карпатах -
Дзеркало природи.

Синевир – найбільше гірське озеро України.

СПІВАЙТЕ
З НАМИ

Отамане, батьку наш

Жваво

С. А.

«О- та- ма- не, бать- ку наш.
по- радь же ти те- пер нас. гей, гей.»

«Отамане, батьку наш,
Порадь ще ти тепер нам,
Гей, гей, о ха-ха,
Порадь же ти тепер нам.

Що ми будемо робити,
Чим нам коней кормити?
Гей, гей, о ха-ха,
Чим нам коней кормити?»

«Косить, хлопці, отаву,
Несить коням до звалу,
Гей, гей, о ха-ха,
Несить коням до звалу.

А ще, хлопці, не біда,
Є у полі лобода,
Гей, гей, о ха-ха,
Є у полі лобода.

Косить, хлопці, лободу,
Забувайте ту біду,
Гей, гей, о ха-ха,
Забувайте ту біду.

ЗНАЙОМТЕСЬ:

З ПИСЬМЕННИКОМ

Віктор Близнець

Віктор Близнець
(10 квітня 1933 – 2 квітня 1981) – український письменник-прозаїк.

Видав низку популярних дитячих творів – від казок, оповідей до повістей, серед яких «Звук павутинки» (1969), «Женя і Синько» (1974) і «Земля світлячків» (1979). Віктор Близнець дуже яскраво пам'ятав геть усе з власного дитинства. Численні життєві ситуації та спомини ставали йому в пригоді при написанні книжок. За словами його дружини, «в літературу його привела не лише робота у дитячих видавництвах, а й враження дитинства, покликання душі – чистої і наївної». Пізніше письменник згадував: **«побачив світ, далекі імлісті обрії, сиві полинові рівнини. ... Небо й степ – оце й заповнило душу, все моє життя».**

По закінченню десятирічки, в 1952 році, Віктор Близнець подався до столиці і успішно склав іспити на факультет журналістики Київського університету імені Т. Г. Шевченка. Його однокурсниками і товаришами були В. Симоненко, М. Сом, Тамара Коломієць та інші обдаровані і талановиті люди, у майбутньому також письменники.

Після закінчення університету, в 1957 році, Віктор Семенович працював за фахом у різних газетах та журналах.

Після перших публікацій у 1959 році з'явилася на світ і перша книжка Віктора Близнеця – збірка оповідань «Ойойкове гніздо», що вийшла в 1963 році. Так українська громадськість дізналася про ім'я Віктора Близнеця – непересічного таланту у сузір'ї українських прозаїків, які писали для дітей.

В. Близнець був дитячим письменником за природою свого таланту: він умів розглядати проблему «від початку», звертатися до найпершого значення слова й метафори, відкривати нове в давно знайомому. Звідси й закономірна цікавість до історії народу в таких творах, як «Паруси над степом» (1965), «Древляни» (1968), «Підземні барикади» (1977), «Вибух» (1980).

Повість «Звук павутинки» (1970) змусила критику говорити про автора, як про одного з найяскравіших дитячих письменників України.

Особливу популярність здобула повість «Звук павутинки» (1969), перекладена кількома мовами. Олесь Гончар порівнював її з «Маленьким принцом» Сент-Екзюпері.

Віктор Близнець

Звук павутинки

(Уривок)

Присвячую цю повість трав'яним коникам, хрущам, тихому дощеві, замуленій річечці – найбільшим чудесам світу, які ми відкриваємо в дитинстві.

Автор

Дзінь..

– Дзінь...

– Бумс!

Я лежу, сповитий темінь-темнотою, і слухаю, як він бавиться. Він давно живе в нашій хаті, може, у запічку, а може, під лавою, де, згорнувшись клубком, дрімає Сопуха. Він зовсім не боїться Сопухи і часто спить на її м'якеньких лапах. А рано-вранці, коли дома нікого нема і вікна закриті віконницями, він приходить до мене в гості. Сідає на бильце мого ліжка і видзвонює срібними підківками.

– Дзінь...

– Дзінь...

– Буме!

Зараз він у кугку біля мисника. Там чорна діжа з водою, там вогко й темно, але я бачу його. Він тоненький, як стеблинка, той химерний чоловічок. І світиться – синім вогнем. А бистрий, моторний – не вслідкуеш за ним. Шасть, шасть! – так і бігає по долівці, та все скоком-прискоком, так і пурхає по хаті, і здається: блискає світлячок у пільмі. Крильця у нього легкі й прозорі, як у трав'яного коника, і коли він змахує крильцями, вони тихо шерхотять, майже нечутно

потріскують: трісь-трісь-трісь...

Зранку йому весело; мабуть, добре виспався, похрумкав пшеничні крихти (я насипав йому на лаві) і зараз вигулюється – підскакує па одній нозі. Підскачить і вдарить підківками: дзень! Підскачить і вдарить: дзень! І сам прислухається, як у нього ловко виходить оте срібне дзенькання.

Осі він пурхнув з полиці па ослін і застрибав до мене. Диви, диви, то він дражниться: стриб-стриб – підскачить до мене, а тоді сгриб– стриб– тікає назад. І язиком прицмокує, наче примовляє: «Буц, буц, не боюц!»

Ага, думаю, ти в мене дограєшся. Зараз я тебе зловлю...

Тихенько просовую ногу з-під ковдри; і тільки я висунув п'яти – мурашки побігли по тілу, побігли... аж до теплих грудей. Завмираю, жду, поки ноги звикнуть до лоскітливих мурашок. Потім лягаю на живіт і спускаюсь додолу. Сунеться ковдра, сунусь і я, і повисаю десь у повітрі, повисаю над чорного пелькою. Мені шпигає в лікті, я скрикую «ой!» і пускаю ковдру, і падаю, і раптом торкаюсь чогось холодного, і то, виявляється, долівка.

Ні, я геть не злякався, просто подумав, що впав у глибоченьку яму, і в мене дрижать коліна. Ось я тро-

шки постою, подивлюсь, куди мені йти. Внизу так і дише темінь, і холод хапає за спину. Може, назад? Ліжко ось тут, ковзь– і сховаюсь під ковдру... Еге ж, а той чортик? Він же дивиться з кутка і сміється. Ну чого ти смієшся? Думаєш, я злякався? Стривай, піймаю тебе за хво, тоді побачиш. (А ти знаєш, що таке хво? А хві? А хва? Не знаєш? Отож-бо! Це х в о стик... у такого хвалька, як ти.)

Дмитро Павличко

Віник

- Я в кутку стояв за кару,
 - Ну то й що?
 - Віником мене прозвали,
 - Ну то й що?
 - Заставляють замітати.
 - Ну то й що?
 - Я в кутку стаю на руки.
 - Ну то й що?
 - І кажу: беріть за ноги!
 - Ну то й що?
 - Підіймайте, як вам треба.
 - Ну то й що?
 - А те, що батько за вушко
- круть

І каже мені: «Затям, Якщо віникові їсти дають, Замітати повинен сам!»

Віктор Бойко

Скоромовка

Чайки летіли,
Чаю схотіли.
Я тих чайок
Зустрічаю,
Чаєм
Чайок
Пригощаю.

Куточок кулінарії

Капустяні котлети

Продукти:

750 г капусти
100 г цибулі
2 зубчики часнику
150 г картоплі
15г кропу
25 г борошна
25 г манної крупи
3 ст. л. манної крупи для панірування
Сіль
Чорний мелений перець
Олія

Приготування:

Капусту нарізати середніми шматками, викласти в каструлю з водою, довести до кипіння і проварити 1 хв. Перекласти на друшляк і дати добре стекти воді.

Цибулю, часник і картоплю почистити. Кріп дрібно посікти. Пропустити капусту, цибулю і часник через м'ясорубку з дрібного решіткою. Вмішати натерту на крупній терці картоплю, кріп, манну крупу. Приправити сіллю та чорним меленим перцем і залишити на 15 хв. Вмішати борошно. Мокримися руками сформувати котлети, запанірувати їх у манній крупі та обсмажити на олії з обох боків до золотистого кольору. Такі котлети добре смакують із пісною грибною підливою.

Лідія Повх

Синій олівець

Спочатку він малював нам море,
А потім – вечір, далекі гори.

Під ними – синю стрічку ріки,
Високий Космос, зірки, зірки...

І так він, так він розмалювався,
Що непомітно увесь списався!

Василь Сухомлинський

Намісто з чотирма променями

Побачило Сонечко хвору Дівчинку в ліжку. Дівчинка лежала, очі її були закриті, вона тихо стогнала.

Жаль стало Сонечкові Дівчинку. Нахилилось воно над її голівкою й тихо прошепотіло:

– Візьми, Дівчинко, чарівне намисто з чотирма променями. Чотирьох нещасних ти можеш зробити щасливими. На кого спрямуєш промінь – той і стане щасливим.

Відкрила очі Дівчинка, бачить – лежить на постелі чарівне намисто, чотири промені грають на стіні.

«На кого ж направити щасливі промені? – думає Дівчинка. – Хто у нас нещасливий?»

Подумала і важко зітхнула: нещасними були бабуся, дідусь, тато й мама. У бабусі зуб болить, у дідуса ліжка скрипить, татко горілку п'є, мама сльози лє.

Спрямувала Дівчинка чарівний промінь на ба-

бусю – і зуб у неї зразу ж перестав боліти.

Спрямувала промінь на дідуса – ліжка перестало скрипіти.

Спрямувала промінь на тата – перестав тато горілку пити.

Спрямувала промінь на маму – перестала мама сльози лити, радісно посміхається.

Про себе, про свою хворобу Дівчинка забула.

А коли всі стали щасливими, вона стала найщасливішою, і хвороба залишила її.

Петро Король

Простудилася весна

Простудилася весна,
Громом кашляє вона.
Прийде сонечко ясне
І простуду прожене.

Мавпяче змагання

Ці розумні шимпанзе здогадалися, як дістатися до бананів, розташованих найвище. Здогадайся, яке число написано на кожному шимпанзе, додаючи числа на двох шимпанзе безпосередньо під ним.